

B O G A N M E L D E L S E R

Leonard A. Doyle. Economics of business enterprise. McGraw-Hill, London 1952. 335 sider. Pris: 40 sh.

Fra Amerika kommer der hvert år en strøm af nye lærebøger inden for alle økonomiens grene. Med i strømmen er ovennævnte lærebog i pristeori af Leonard A. Doyle. I mange henseender skiller denne bog sig ikke ud fra andre lærebøger af lignende type. Den bringer stort set det stof, som man venter at finde i en fremstilling af pristeorien — og måske lidt ekstra. Bogen er klar og letlæselig og udmærker sig ved et stort antal illustrerende diagrammer, der i høj grad letter forståelsen. Dog vil jeg mene, at lidt færre diagrammer kunne have gjort det — undtagen i afsnittet om transportomkostningernes betydning for prisfastsættelsen, hvor det ville have været på sin plads at bringe nogle af de diagrammer, der almindeligt bruges til at illustrere dette emne. De fleste diagrammer er af traditionel art, men dog med visse afvigelser fra det tilvante. Dette gælder f. eks. fremstillingen af prisdifferentiering, hvor jeg dog er i tvivl om Doyles figurer er bedre end de sædvanlige. (Vil studerende f. eks. kunne forstå, hvordan man kommer til punktet B i fig. 58?). Iøvrigt lægger forfatteren stor vægt på break-even-diagrammer og sikkert med rette. Der er næppe tvivl om, at de anvendt under de forudsætninger, hvorunder de er opstillet, kan være en god hjælp ved løsningen af såvel teoretiske som praktiske problemer.

Bogens fortrin ligger i en meget realistisk stillingtagen til hele problemkredsen omkring teori contra praksis. Da forfatteren har været rådgiver for flere store virksomheder, bl. a. nogle af den bekendte Kaiser's selskaber, måtte man også

vente, at han var i stand til at kombinere teoretisk indsigt med praktiske erfaringer. Navnlig afsnittet om »The Marginal Analysis and Practical Business Operation« indeholder mange værdifulde betragtninger. Forfatterens egen mening er klart den, at den moderne pristeori er af enorm praktisk betydning for virksomhedernes ledelser — forudsat at de nødvendige data kan fremskaffes. Han kritiserer dog teorien for, at dens problemstillinger ikke altid er de for praksis relevante. F. eks. nævner han, at pristeorien så godt som altid tager omkostningerne for givne, medens virksomhedsledelsen ofte må betragte muligheden for at presse omkostningerne ned som den bedste måde til at opnå større fortjeneste.

Som allerede antydet mener Doyle, at der i praksis er brug for langt mere teori, og i det hele taget hævder han, at mange beslutninger i praksis træffes uden nøje kendskab til de faktiske forhold, efter ganske mekaniske metoder eller efter helt irrationelle synspunkter. Når der er uoverensstemmelse mellem teori og praksis, er Doyle altså tilbøjelig til at skyde på praksis. Følgende sætninger fortjener at citeres: »Practice may violate theory because theory is not understood, but if this is so, the solution is not less but more theory. If practice differs from theory because the information required by theory is not available, the remedy is more and better data for management and not repudiation of theory« (s. 224).

Også i afsnittet om prisførerskab finder nærværende anmelder mange interessante synspunkter, men ellers gælder det stort set, at de anførte betragtninger er velkendte fra lignende værker — hvilket vel kun er naturligt. Det allerførste kapitel er dog temmelig originalt. Det begynder med

B O G A N M E L D E L S E R

Leonard A. Doyle. Economics of business enterprise. McGraw-Hill, London 1952. 335 sider. Pris: 40 sh.

Fra Amerika kommer der hvert år en strøm af nye lærebøger inden for alle økonomiens grene. Med i strømmen er ovennævnte lærebog i pristeori af Leonard A. Doyle. I mange henseender skiller denne bog sig ikke ud fra andre lærebøger af lignende type. Den bringer stort set det stof, som man venter at finde i en fremstilling af pristeorien — og måske lidt ekstra. Bogen er klar og letlæselig og udmærker sig ved et stort antal illustrerende diagrammer, der i høj grad letter forståelsen. Dog vil jeg mene, at lidt færre diagrammer kunne have gjort det — undtagen i afsnittet om transportomkostningernes betydning for prisfastsættelsen, hvor det ville have været på sin plads at bringe nogle af de diagrammer, der almindeligt bruges til at illustrere dette emne. De fleste diagrammer er af traditionel art, men dog med visse afvigelser fra det tilvante. Dette gælder f. eks. fremstillingen af prisdifferentiering, hvor jeg dog er i tvivl om Doyles figurer er bedre end de sædvanlige. (Vil studerende f. eks. kunne forstå, hvordan man kommer til punktet B i fig. 58?). Iøvrigt lægger forfatteren stor vægt på break-even-diagrammer og sikkert med rette. Der er næppe tvivl om, at de anvendt under de forudsætninger, hvorunder de er opstillet, kan være en god hjælp ved løsningen af såvel teoretiske som praktiske problemer.

Bogens fortrin ligger i en meget realistisk stillingtagen til hele problemkredsen omkring teori contra praksis. Da forfatteren har været rådgiver for flere store virksomheder, bl. a. nogle af den bekendte Kaiser's selskaber, måtte man også

vente, at han var i stand til at kombinere teoretisk indsigt med praktiske erfaringer. Navnlig afsnittet om »The Marginal Analysis and Practical Business Operation« indeholder mange værdifulde betragtninger. Forfatterens egen mening er klart den, at den moderne pristeori er af enorm praktisk betydning for virksomhedernes ledelser — forudsat at de nødvendige data kan fremskaffes. Han kritiserer dog teorien for, at dens problemstillinger ikke altid er de for praksis relevante. F. eks. nævner han, at pristeorien så godt som altid tager omkostningerne for givne, medens virksomhedsledelsen ofte må betragte muligheden for at presse omkostningerne ned som den bedste måde til at opnå større fortjeneste.

Som allerede antydet mener Doyle, at der i praksis er brug for langt mere teori, og i det hele taget hævder han, at mange beslutninger i praksis træffes uden nøje kendskab til de faktiske forhold, efter ganske mekaniske metoder eller efter helt irrationelle synspunkter. Når der er uoverensstemmelse mellem teori og praksis, er Doyle altså tilbøjelig til at skyde på praksis. Følgende sætninger fortjener at citeres: »Practice may violate theory because theory is not understood, but if this is so, the solution is not less but more theory. If practice differs from theory because the information required by theory is not available, the remedy is more and better data for management and not repudiation of theory« (s. 224).

Også i afsnittet om prisførerskab finder nærværende anmelder mange interessante synspunkter, men ellers gælder det stort set, at de anførte betragtninger er velkendte fra lignende værker — hvilket vel kun er naturligt. Det allerførste kapitel er dog temmelig originalt. Det begynder med

en diskussion af det privatkapitalistiske systems fordele og ulemper i form af en tænkt retssag mellem »folket« og »det privatkapitalistiske system«, hvor forsvarer og anklager får lejlighed til at fremføre deres synspunkter og afhøre diverse vidner. Idéen er vist god nok, men udførelsen er ikke særlig overbevisende.

Bjarke Fog.

William J. Baumol: Economic dynamics. The Macmillan Company. New York 1951. 262 sider. Pris: \$ 5.

Bogen er baseret på en forelæsningsrække, som forf. holdt ved »London School of Economics« 1947—49. Gennem bidrag fra Ralph Turvey ved »London School of Economics« har svensk økonomisk litteratur øvet væsentlig indflydelse på bogens indhold.

Værket er delt i tre hovedafsnit. Part I omhandler, hvad forf. kalder »The Magnificent Dynamics«. Part II har titlen »Statics involving Time« og Part III »Process Analysis«. Medens de otte første kapitler er holdt i det verbale sprog, indeholder de fire sidste en letfattelig fremstilling af differens- og differentialligninger.

Forf. definition af dynamik som analysemetode er ikke ukendt: »Economic dynamics is the study of economic phenomena in relation to preceding and succeeding events« (s. 2), eller mere udførligt: »a system is dynamical if its behavior over time is determined by functional equations in which variables at different points of time are involved in an essential way« (s. 137). Det synes at fremgå af de betragtninger, der knyttes til denne definition, at forf. kun lader den dække forløbsanalysen. »If the process of change does not concern us, we can consider the situation at a given moment; we can, so to speak, study a photograph, a »still«, of a system in motion . . . . The »still« must be dated, but our analysis of it can be static« (s. 3). Det er denne analyseform, som studeres og anvendes i Part II. Det er vanskeligt at godtage denne indskrænk-

ning af definitionen. Hvis et økonomisk system er i bevægelse, kan man ikke give en udtømmende forklaring af værdierne af og sammenhængen mellem de variable på et vist tidspunkt, uden at man tager de samme og evt. andre variable på andre tidspunkter i betragtning. Prof. Frisch taler i den forbindelse om momentan dynamisk analyse. Eftersom dynamik og statik er analysemetoder, må valget mellem dem ske alene under hensyntagen til den genstand, som undersøges. Det aførende bliver da, om den økonomiske tilstand er stationær eller i udvikling. I sidste fald kan en udtømmende forklaring kun tilvejebringes ved hjælp af en dynamisk analyse, hvad enten det så drejer sig om at studere forholdene på et vist tidspunkt eller bevægelserne i de økonomiske størrelser gennem et tidsrum.

Tre kapitler er helliget »The Magnificent Dynamics«. Det er synspunkter hos klassikerne, Marx og Schumpeter samt Harrod, der fremdrages. Det er værd at have i mente, at »Magnificent Dynamics« (part I) og »Process Analysis« (part III) ikke i principiel henseende adskiller sig fra hinanden som videnskabelig metode. Der er kun forskel i konklusionernes dristighed, størrelsen af det økonomiske system, der undersøges, og længden af det tidsrum, der betragtes. Der er ikke meget at hente i denne afdeling af bogen. Der er i virkeligheden kun tale om et meget bredt referat af, hvad der er blevet refereret tusindvis af gange før.

I bogens anden del drøfter forf. først betingelserne for ligevægt i produktionsplanen. Disse betingelser stilles elegant op med anvendelse af de kendte begreber: det marginale ombytningsforhold for to varer eller produktionsfaktorer og det marginale transformationsforhold for en vare og det til produktion af varen anvendte produktionsmiddel. I konsekvens af, at det er forventningerne m. h. t. fremtiden, der er afgørende for produktionsplanens indhold, gøres der brug af det af Hicks indførte begreb: forventningselasticiteten.

Hvad angår usikkerhedsmomentets betyd-